

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за доношење Стратегије нискоугљеничног развоја Републике Србије са Акционим планом, (у даљем тексту: Предлог стратегије нискоугљеничног развоја) садржан је у члану 38. став 1. Закона о планском систему Републике Србије (Службени гласник РС”, број 30/18), којим је прописано да документ јавних политика на републичком нивоу, усваја Влада, осим ако је другачије прописано посебним законом. и члану 4. став 19. Закона о потврђивању Споразума из Париза („Службени гласник РС”, Међународни уговори број 4/2017) по коме све Стране треба да настоје да израде и доставе своје дугорочне стратегије развоја праћеног ниским емисијама гасова са ефектом стаклене баште.

II РАЗЛОЗИ ДОНОШЕЊА И ЦИЉЕВИ ПРЕДЛОГА СТРАТЕГИЈЕ НИСКОУГЉЕНИЧНОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА АКЦИОНИМ ПЛАНОМ

Чланом 11. Закона о планском систему, („Службени гласник РС”, број 30/18) прописано је да је Стратегија основни документ јавне политике, којим се на целовит начин утврђују стратешки правац деловања и јавне политике у конкретној области планирања и спровођења јавних политика утврђених прописом Владе, а чланом 36. истог закона прописано је да је надлежни предлагач дужан да пре подношења на разматрање и усвајање документа јавне политике, спроведе јавну расправу о том документу и да припреми извештај о спроведеној јавној расправи. Чланом 38. Закона о планском систему, прописано је да документ јавних политика на републичком нивоу усваја Влада, осим ако је другачије прописано посебним законом, па је из тих разлога доносилац ове стратегије Влада.

Разлози за доношење Стратегије нискоугљеничног развоја Републике Србије, су многобројни, али у најкраћем могу се свести на:

1. Успостављање система за смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште (у даљем тескту: GHG) на националном нивоу;
2. Испуњење обавеза према међународној заједници, тачније Оквирној Конвенцији УН о промени климе и њеног Споразума из Париза.

Како би се умањили антропогени утицаји на промену климе и како би прилагођавање и опстанак живог света на земљи био могућ, неопходно је смањење емисија GHG на глобалном нивоу. Смањење глобалних емисија GHG које свакако мора бити на исплатив и економски ефикасан начин, а како би се обезбедила одрживост истог, има за циљ достизање оних нивоа емисија GHG на глобалном нивоу који се научно сматрају неопходним како би се избегле опасне промене климе, односно обезбедило прилагођавање на измењене климатске услове.

Усвајањем Споразума из Париза (у даљем тексту: Споразум) уз Оквирну конвенцију УН о промени климе (у даљем тескту: Конвенција) 2015. године и његовим ступањем на снагу 2016. године, међународна заједница, укључујући државе чланице Конвенције, потврдила је одређеност за економски раст праћен смањењем емисија GHG. Другим речима, ступањем на снагу Споразума потврђено је да ће економски раст и инвестиције праћени смањењем емисија GHG врло брзо постати један од захтева међународног тржишта, односно услов пласирања производа и конкурентности

привреде. Овакав развој један је од пет стратешких циљева ЕУ од 2009. године и један од основа зелене и циркуларне економије.

Постизање наведених циљева захтева успостављање система за смањење емисија GHG на нивоу сваке државе чланице Конвенције и Споразума. Република Србија чланица је Оквирне конвенције УН о промени климе од 10. јуна 2001. године, а Споразума из Париза од 24. августа 2017. године. Успостављање система за смањење GHG поред испуњења обавеза према међународној заједници и један је од услова одрживог економског развоја земље и смањења ризика, штета и губитака од елементарних и природних непогода и катастрофа.

С обзиром на временски оквир потребан за реализацију техничких и технолошких захтева који за резултат имају смањење емисија GHG, пре свега у сектору енергетике, али и за реализацију мера прилагођавања на измењене климатске услове и обезбеђење њихове одрживости, неопходно је дугорочно (стратешко) планирање праћено идентификацијом конкретних краткорочних и средњорочних политика и мера, што се постиже доношењем Стратегије нискоугљеничног развоја.

С тим у вези, Министарство је, уз финансијску и техничку помоћ ЕУ, 2016. године започело пројекат техничке подршке „Стратегија климатских промена са Акционим планом“. У оквиру пројекта формиран су Надзорни одбор, који су чинили високи представници релевантних министарстава, као и Посебна радна група пројекта коју су чинили представници релевантних министарстава, органа и организација, као и организације цивилног друштва из области животне средине. Задатак Посебне радне групе био је прибављање потребних секторских података и информација од значаја за израду Стратегије, идентификација могућности, временског оквира и конкретних активности на смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште у различитим секторима, као и учешће у оцени одрживости предложених активности и учешће у изради Стратегије. Поред тога, укључивање ширег спектра заинтересоване јавности било је могуће и у оквиру састанака Радне групе путем као и путем интернет странице пројекта (<http://www.klimatskastrategija.eu/o-projektu/kako-se-ukljuciti/>) на којој су објављиване све релевантне информације, чиме је обезбеђено да је процес припреме Стратегије био транспарентан, инклузиван и партиципативан

Стратегија представља стратегију ублажавања климатских промена а укључује и мере прилагођавања како би се осврнула и на рањивост три приоритетна сектора прилагођавања и њиховог доприноса мерама ублажавања: Пољопривреда, са аспекта производње хране; Шумарство са аспекта производње биоенергије; Хидрологија и водни ресурси са аспекта производња електричне енергије из водних ресурса. Ове мере прилагођавања имају за циљ да обезбеде да потенцијал ублажавања, процењен за ове секторе, не буде угрожен утицајем климатских промена.

Главни алати за припрему Стратегије су били модели за ублажавања и социо-економски модели. Током израде Стратегије коришћени су следећи модели:

- PRIMES – GEM-E3 пакет: састављен од PRIMES модела за енергетски сектор и GEM-E3 модела за макроекономске пројекције;
- CAPRI – (енг. *Common Agricultural Policy Regional Impacts*), модел за сектор пољопривреде и употребе земљишта, промене намене земљишта (енг. *Land Use, Land Use Change and Forestry, LULUCF*); као и модел за сектор шумарства, развијен на Шумарском факултету, Универзитета у Београду;
- IPCC 2006 модел за сектор отпада.

Важно је напоменути да су PRIMES-GEM E3 и CAPRI модели коришћени, између осталог, од стране Европске комисије за припрему ЕУ 2020 Пакета за климу и енергију, Оквира климе и енергије до 2030. године као и ЕУ дугорочне стратегије до 2050. године, укључујући и припрему дугорочне стратешке визије за просперитетну, модерну, компетитивну и климатски неутралну економију Европе до 2050. године.

За потребе Стратегије и постизање климатске визије анализирано је шест сценарија емисија гасова са ефектом стаклене баште: основни сценарији, Б1 и Б2 (који не предвиђају увођење нових мера усмерених на смањење емисија GHG), и четири сценарија за ублажавања (усмерених на смањење емисија GHG, укључујући имплементацију законодавства ЕУ).

Сценарији Б1 и Б2 претпостављају да неће бити других климатских политика и мера, осим оних усвојених до 2015. године, док Б1 не разматра пуну примену Акционог плана за енергетску ефикасност (АПЕЕ) и Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије (НАПОИЕ), што су обавезе из Уговора о Енергетској заједници. Стога се сценарио Б1 неће сматрати релевантним за Стратегију.

Сви сценарији разрађени су помоћу претходно наведених модела који се користе и у ЕУ за дефинисање циљева и путева за периоде до 2020, 2030. и 2050. године и одговарајућих политика и мера, док су и националне околности узете у обзир. Полазна година, узета као репер за изражавање смањења емисије гасова са ефектом стаклене баште је 2010. година. Зато су напори за смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште приказани у односу на ниво из 2010. године. Поред тога, како би се упоредило смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште са првим Национално утврђеним доприносом (енг. Nationally Determined Contribution, NDC), ови напори су такође приказани у односу на 1990. годину, међутим, постизање циљева ће бити праћено и о њима ће бити извештавано у односу на 2010. годину.

Стратегија има један општи и пет посебних циљева:

- *Општи циљ*: Смањење националних емисија гасова са ефектом стаклене баште (без сектора LULUCF) за 13% до 2030. године и најмање за 55% до 69% до 2050. године у односу на 2010. годину

Да би били усклађени са законодавством и праксом ЕУ, **посебни циљеви** за испуњење општег циља Стратегије могу се дефинисати као

- *Посебан циљ 1*: Смањење емисија GHG обухваћених Системом трговине емисијама ЕУ (енг. EU Emission Trading System, EU-ETS) за 15,0% у 2030. години и између 66,4% и 76,8% до 2050. године у поређењу са 2010. годином.
- *Посебан циљ 2*: Смањење емисија GHG које нису обухваћене EU-ETS-ом за 9,7% у 2030. години и између 33,5% и 54,5% до 2050. у поређењу са 2010. годином.
- *Посебан циљ 3*: Повећање понора угљеника у шумама у Србији за 17% до 2030. и за 22% и 132% до 2050., у поређењу са 2010. годином.
- *Посебан циљ 4*: Очување потенцијала мера ублажавања, утврђених за 2030. и 2050. годину, повећањем отпорности на климатске промене у приоритетним секторима.
- *Посебан циљ 5*: Промовисање преласка на нето нулту, климатски неутралну и климатски отпорну економију и друштво.

Стратегија покрива период 2020-2050. године, са Акционим планом за период 2020-

2030. године. Овај временски оквир је у складу са законодавством ЕУ у области климатских промена, као и са захтевима Споразума из Париза.

Стратегију прати оквир за извештавање о спровођењу мера и постизању општег и посебних циљева са кључним показатељима учинка на нивоу визије и општих и посебних циљева Стратегије.

III СТРУКТУРА ДОКУМЕНТА

Преглед садржаја и кратак опис поглавља:

1. Увод

У уводу Стратегије представљени су ризици климатских промена по одрживи развој Републике Србије, односно промене климе у Србији до краја века. Додатно су представљене постојеће обавезе Републике Србије према Париском споразуму и Оквирној конвенцији Уједињених нација о промени климе, и обавезе Србије као земље која је кандидат за чланство у Европској унији (ЕУ) која већ улаже напоре да се усклади са политикама и акцијама ЕУ.

У уводу је представљен и процес израде Стратегије и њеног Акционог плана, који је водило Министарство заштите животне средине као надлежна институција. Стратегија је била израђена уз финансијску и техничку подршку ЕУ, током ИПА 2014 пројекта: „Стратегија климатских промена са Акционим планом”, и настала је као резултат блиске сарадње и сталних консултација са релевантним заинтересованим странама (органима државне управе, јавним и приватним сектором, и организацијама цивилног друштва).

2. Тренутна ситуација и визија стратегије

У овом поглављу је представљен оквир политика везаних за климатске промене и постојеће секторске политике у области свих сектора извора емисија: енергетике, пољопривреде, сектора отпада и шумарства.

Обрађена је рањивост и прилагођавање на измењене климатске услове и идентификовани су приоритетни сектори (пољопривреда – производња хране; шумарство –биомаса; хидрологија и водни ресурси – производња хидроенергије) у којима су користећи Оквир за планирање прилагођавања (ОПП), идентификоване мере прилагођавања до 2030/2050. године. У наставку поглавља су обрађени историјски трендови емисија гасова са ефектом стаклене баште (GHG) за период 1990-2015, укупно и по секторима. На крају је представљена визија Стратегије и главна сврха Стратегије која је успостављање путање нискоугљеничног развоја до 2050. године за остварење визије на друштвено правичан и исплатив начин, што ће такође подстаћи стварање нових радних места и ојачати конкурентност.

3. Сценарији емисија гасова са ефектом стаклене баште

У овом поглављу представљено је, између осталог, шест сценарија емисија гасова са ефектом стаклене баште који су анализирани за потребе Стратегије и постизање климатске визије: основни сценарији Б1 и Б2 (који не предвиђају увођење нових мера усмерених на смањење емисија GHG), и четири сценарија за ублажавања (усмерених на смањење емисија GHG, укључујући имплементацију законодавства ЕУ). Сви сценарији разрађени су помоћу модела (GEM-E3, PRIMES и CAPRI) који се користе и у ЕУ за

дефинисање циљева и путања за периоде до 2020, 2030. и 2050. године и одговарајућих политика и мера, док су и националне околности узете у обзир.

У наставку поглавља је прво детаљно разрађен основни сценарио који указује на повећање емисија GHG за 10,7% у 2050. години у односу на 2010. годину, док су у наставку представљени сценарији ублажавања гасова са ефектом стаклене баште:

- Сценарио М1: Основни сценарио Б2 уз имплементацију ЕУ-ЕТС-а (Европског система за трговину емисијама)
- Сценарио М2: Имплементација целокупног законодавства ЕУ, у потпуности транспонованог и спроведеног, чиме се постиже смањење емисија GHG од 33% у поређењу са 1990. годином, 28,9% ОИЕ до 2030. године и повећање енергетске ефикасности од 24,5%, као допринос Србије остварењу циљева ЕУ.

У циљу повећања амбиције и доприноса остварењу циља од 1,5°С, разрађују се два додатна сценарија:

- Сценарио М3: Србија појединачно постиже циљеве ЕУ за 2030. годину (што представља смањење GHG од 40% у поређењу са 1990. годином, 32% ОИЕ до 2030. године и повећање енергетске ефикасности од 32,5%)
- Сценарио М4: Србија постиже 80% смањења емисија GHG 2050. у односу на ниво из 1990. године (у складу са Комуникацијом Европске комисије о климатској неутралности).

За сваки сценарио је представљен Потенцијал смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште и трошкови, као и кључни друштвени, економски и еколошки индикатори. Сви сценарији за смањење емисија GHG повлаче за собом извесне трошкове.

Поред трошкова су представљени и друштвени, економски и еколошки утицаји сценарија ублажавања у поређењу са основним сценаријем до 2030. и до 2050. године као што су: Смањење емисија GHG; Кумулативни додатни трошкови енергетског система, Изложеност ценама угљеника; Ефекти на раст бруто домаћег производа; Удео трошкова за енергију у потрошњи домаћинства и Утицаји на животну средину изражени као смањење емисија честица који имају изразито негативни утицај по здравље људи.

4. Општи и посебни циљев

У овом поглављу су представљени општи и посебни циљев

у стратегије. На основу претходно изложених резултата (потенцијал за смањење емисије GHG, утицај на друштвене, економске и еколошке параметре), препоручен је сценарио М2 до 2030. године док од 2030. до 2050. године, распон могућих начина за ублажавања између сценарија М2 и М4 оставља отворене могућности за будуће одлуке, за које искуство у примени ове Стратегије може бити од користи.

Поред тога, овај приступ је у складу са резултатом Нацрта Стратешке процене утицаја на животну средину, у чијем извештају се наводи да „сценарији М3 и М4 имају далеко позитивнији утицај на животну средину, али њихова реална изводљивост мора да се вреднује и другим анализама (пре свега економским, али и друштвеним)“, као и принципима Споразума из Париза (повећање амбиције током времена).

Полазећи од овог приступа, у овом поглављу дефинисани су општи и посебни циљев

5. Мере и њихови утицаји

У поглављу 5. приказане су мере и утицаји мера, односно социјални утицаји (на запосленост, удео трошкова за енергију у расходима домаћинства), економски утицаји (на бруто домаћи производ, потрошњу у домаћинствима), утицаји на животну средину (емисије PM_{2.5}, Биланс азота (N биланс) и административни утицаји.

Мере које предвиђа стратегија односе се на секторе у којима долази до емисија/понора гасова са ефектом стаклене баште, односно сектор енергетике, саобраћаја, индустрије, пољопривреде, управљање отпадом, шумарство. Од предложених мера истичу се следеће: примена система трговине емисијама гасова са ефектом стаклене по приступању ЕУ, повећање употребе обновљивих извора енергије, унапређење енергетске ефикасности у индустрији, домаћинствима и комерцијалном сектору, обнова возног парка, повећање озимних покровних усева, повећање удела махунарки у површинама за исхрану стоке, пошумљавање, конверзија изданачких шума у високе.

6. Трошкови и потенцијални ресурси за имплементацију

У овом поглављу приказани су трошкови имплементације и могућности финансирања (принцип загађивач плаћа - коришћење прихода од аукција након увођења ЕУ ETS-а и примена таксе на CO₂ за горива за финалну потрошњу; јавно финансирање; финансирање из приватног сектора, међународно финансирање)

Мере предложене у Стратегији захтевају додатна улагања у различитим секторима, за разлику од мера из основног Б2 сценарија. Ови додатни инвестициони трошкови процењују се на 6,5 милијарди евра за период 2020-2030. и између 37, 8 и 76,8 млрд евра за период 2030-2050. године. Додатни трошкови за улагања ће бити подељени између потрошача/домаћинства (на пример у куповини ефикаснијих аутомобила и електричних уређаја или изолацији станова), инвеститора / компанија (нови камиони, обновљиви извори енергије) и државе (нпр. обнављања возног парка јавног превоза и пошумљавање на државној земљи). Потрошачи и инвеститори ће сносити већину инвестиција/трошкова (63% и 33% до 2030. године; 65% и 28% у периоду 2030-2050. године)¹. Држава сноси преосталих 4% и 7% трошкова улагања у периодима 2020–2030. и 2030–2050. године.

У поглављу су кумулативни трошкови детаљно разрађени по мерама и одвојени за раздобље до 2030. и за период од 2030-2050. године.

7. Оквир за праћење и извештавање

У оквиру за праћење и извештавање разрађени су начин и учесталост праћења спровођења стратегије, као и кључни показатељи учинка на нивоу визије и општих и посебних циљева Стратегије.

8. Акциони план

Акциони план, који је саставни део стратегије садржи 27 мера разрађених на активности са главним описима, утицајем на гасове са ефектом стаклене баште, уштедом емисије и, субјектима и партнерима који их спроводе, трошкове, финансирање и временски оквир за спровођење мера и повезаних активности до 2030. године, као и

¹ За потребе ових процена, трошкови су подељени на онога ко улаже, без обзира на способност пребацивања трошкова инвестиције на потрошаче кроз увећану вредност производа, без обзира на јавне субвенције или подстицаје које је примио. Сматра се да инвеститори представљају предузећа, јавна или приватна, и пољопривреднике, а потрошачи представљају домаћинства, а држава представља државне инвестиције из државног буџета.

систем праћења спровођења мера са референтним вредностима и циљаним вредностима везаним за појединачне мере и њихове активности.

Анекс А: Осмотрене промене климе и пројекције будуће климе у Републици Србији

У овом анексу су детаљније представљене резултати климатских сценарија и екстремних временских услова (топлотни таласи, суше и екстремне падавине) до краја века.

Анекс Б: Информација о поступку консултација приликом израде стратегије

У овом анексу представљене су информације о поступку консултација приликом израде стратегије. Основана је радна група чији је циљ био да редовно даје повратне информације Министарству за заштиту животне средине о резултатима и предлозима. Поред тога, шири круг заинтересованих страна је био ангажован у одређеним тренуцима, приликом дефинисања сценарија ублажавања и процене ризика која је повезана са утицајем климатских промена у приоритетним секторима.

Анекс Ц: Информације о прописима које је потребно усвојити или изменити

У овом анексу представљене су и информације о прописима које је потребно усвојити или изменити. Допуне и измене односе се на транспозицију ЕУ правног поретка из подручја енергетике, климатских промена и заштите животне средине.

Анекс Д: Секторска структура сценарија емисија

У овом анексу табеларно су представљене путање емисија за сваки од сценарија која су укључена у стратегију. Емисије су разрађене по секторима и сумарно представљене са и без сектора употребе земљишта, промене употребе земљишта и шумарство за године 1990, 2005, 2010, 2015, 2020, 2025, 2030. и 2050. годину, и са израчунатим смањењима емисија у односу на 2010. годину.

IV ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Сви сценарији за смањење емисија GHG повлаче за собом извесне трошкове.

Моделовање показује да је за Србију најскупљи сценарио ако приликом доношења стратешких одлука игнорише трошкове везане за климатске промене, настављајући према претпостављеном, основном сценарију Б2. У случају таквог „нечињења“, укупни додатни системски трошкови² за енергетски сектор процењују се на 113 млрд евра у периоду 2020–2050. године, EU-ETS трошкови за емисије се примењују од претпостављеног датума приступања ЕУ (2025).

Системски трошкови “неделовања“ виши су од додатних системских трошкова, који се односе на активности из било ког сценарија ублажавања. Додатни системски трошкови само у енергетском систему у случају не предузимања никаквих мера (Б2 основни

² Укупни системски трошкови обухватају све трошкове које имају оператери (као што су плаћања анuitета и директних улагања у енергетску ефикасност, вариабилни трошкови рада и одржавања, гориво, електрична енергија и трошкови набавке за дистрибуирану пару / топлоту, који одражавају све трошкове који настају код добављача енергије, укључујући порезе, трошкове за ETS, итд; директна плаћања пореза и трошкови услед губитака - компензације прихода услуга која се примењује за становање, услуге и превоз појединаца), као и трошкове који остатак привреде мора да плати да би добио потребне енергетске услуге. Укупни додатни системски трошкови процењују се у поређењу са основним сценаријем.

сценарио), су за 53 млрд евра виши него додатни системски трошкови (у свим секторима) у сценарију М2, 37 млрд евра виши него у М3 и 3 млрд евра виши од трошкова сценарија М4, у периоду од 2020-2050. године (Табела 1).

Табела 1: Системски трошкови непредузимања никаквих мера у поређењу са укупним трошковима енергетског система и трошковима улагања у неенергетске секторе у различитим сценаријима емисија GHG за период 2020-2050. године, у милијардама ЕУР

Сценарио	Б2	М2	М3	М4
Трошкови „неделовања“	113	-	-	-
Додатни системски трошкови енергетског система и трошкови улагања у неенергетске секторе	-	60	76	110
Разлика у поређењу са „неделовањем“ (млрд. евра)		-53	-37	-3

Мере предложене у Стратегији захтевају додатна улагања у различитим секторима, за разлику од мера из основног Б2 сценарија. Ови додатни инвестициони трошкови процењују се на 6,5 милијарди евра за период 2020-2030. и између 37, 8 и 76,8 млрд евра за период 2030-2050. године. Додатни трошкови за улагања ће бити подељени између потрошача/домаћинстава (на пример у куповини ефикаснијих аутомобила и електричних уређаја или изолацији станова), инвеститора/компанија (нови камиони, обновљиви извори енергије) и државе (нпр. обнова возног парка јавног превоза и пошумљавање на државном земљишту). Потрошачи и инвеститори ће сносити већину инвестиција/трошкова (63% и 33% до 2030. године; 65% и 28% у периоду 2030-2050. године)³. Држава сноси преосталих 4% и 7% трошкова улагања у периодима 2020-2030. и 2030-2050. године.

Мере стратегије се примарно финансирају по принципу „загађивач плаћа“ са коришћењем прихода од аукција након увођења трговине емисијама гасова са ефектом стаклене баште, којем се придружује и финансирање ЕУ, и међународно финансирање. Стратегија омогућава и спровођење еквивалентних мера, које могу да дају сличан ефекат трговини GHG емисија. Уз то финансирање је предвиђено и из фондова за Европске интеграције односно Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) и Програм претприступне помоћи за рурални развој Републике Србије (ИПАРД) као и других страних донација (Табела 2.).

Табела 2: Преглед фондова и процена трошкова за прве три године (у милионима ЕУР)

	2020	2021	2022
Инструмента за предприступну помоћ (ИПА)	2,6	14,8	7,6
Програм претприступне помоћи за рурални развој Републике Србије (ИПАРД)	0	0	0
Фонд за шуме	2,6	14,8	7,6
Мултилатерална подршка	0,2	0,2	0,2
Фонд за енергетску ефикасност	1,83	13,77	33,42
Укупно	7,23	43,57	48,82

³ За потребе ових процена, трошкови су подељени на онога ко улаже, без обзира на способност пребацивања трошкова инвестиције на потрошаче кроз увећану вредност производа, без обзира на јавне субвенције или подстицаје које је примио. Сматра се да инвеститори представљају предузећа, јавна или приватна, и пољопривреднике, а потрошачи представљају домаћинства, а држава представља државне инвестиције из државног буџета.

Табела 3. приказује додатне инвестиционе трошкове неопходне за спровођење стратегије по секторима, са додатним детаљима за енергетски сектор због највећих додатних улагања.

Табела 3: Додатни инвестициони трошкови потребни за имплементацију путања (горња и доња) нискоугљеничног развоја из Стратегије (у поређењу са основним сценаријом)

	2030.	2030-2050.	
	М2	горња	доња
Енергетски сектор (укупно)	6.335	37.088	74.219
Примена система за трговине емисијама (ETS) (и примена еквивалентних мера)	279	2.330	3.568
Улагање у електроенергетску мрежу	160	2.715	4.305
Термоелектране	104	-1.179	-1.390
Парни котлови	15	794	653
Повећање употребе ОИЕ у производњи електричне енергије	635	5.266	14.063
Соларна	459	727	8.333
Ветар	133	3.839	3.787
Биомаса	6	393	607
Хидро	38	307	1.335
Побољшање енергетске ефикасности и већа употреба ОИЕ у индустрији	694	-559	-213
Унапређење термичког интегритета домаћинства	1.852	7.438	24.983
Побољшање ефикасности електричних уређаја за домаћинства	-122	-101	-383
Побољшање енергетске ефикасности грејне и расхладне инфраструктуре и промовисање коришћења ОИЕ у домаћинствима	81	-37	-760
Побољшање енергетске ефикасности и употребе ОИЕ у терцијарном сектору	94	-391	-1.011
Унапређење термичког интегритета у терцијарном сектору	169	2.842	5.714
Обнова путничког возног парка и промоција одрживог путничког саобраћаја	2.263	18.214	24.799
Обнова возног парка и промоција одрживог теретног саобраћаја	388	2.086	3.458
Индустријски процеси и употреба производа	5	82	129
Пољопривреда	80	469	1585
Отпад	0	0	239
LULUCF	92	183	621
УКУПНИ додатни трошкови (у поређењу са основним сценаријом)	6.511	37.822	76.792

Макроекономски утицаји мера зависе од начина спровођења и финансирања мера. Најповољније за Србију је, да се мере финансирају из прихода од трговине емисијама гасова са ефектом стаклене баште (по приступању ЕУ), који се враћају у привреду да би подстакли финансирање мера за смањење емисија GHG. На такав начин социјални утицаји били би позитивни, јер би се запосленост до 2030. повећала за 0,84%, а удео трошкова за енергију у расходима домаћинстава би се повећао само за 1,1% . Такво спровођење мера ће и позитивно утицати на раст БДП +0,1% до 2025. године, исто тако утицаји на животну средину у погледу квалитета ваздуха до 2030. ће бити веома позитивни, јер ће се емисије честица смањити за 7% у односу на основни сценарио.